

Chudoba jako sociální problém

24.3.2009

Mirka Wildmannová

Chudoba

- **Stav, kdy lidé nejsou schopni získat prostředky k tomu, aby mohli zajistit svou existenci jako základní životní nutnost v dané společnosti**
- **Uspokojení základních potřeb není zabezpečeno dostatečnými příjmy**
- **Tyto příjmy nelze z nějakých příčin zvýšit**

Příčiny chudoby

- **Nízké výdělky plynoucí ze zaměstnání**
- **Nedostatek zaměstnání = nezaměstnanost**
- **Rozdíl ve vlastněném bohatství**

Objektivní koncept chudoby

- **Vymezuje chudobu pomocí faktorů**
- **Vycházejí z analýz sociálně-ekonomických informací o souborech domácností**

Absolutní koncept chudoby

- **Souvisí s absolutní mírou spotřeby domácností**

Koncept relativní deprivace

(relativní chudoba)

- **Založen na rozložení příjmů domácnosti**

Hranice chudoby

(1984 – Rada Evropského společenství)

- **Chudí jsou ti lidé, domácnosti a skupiny osob, kteří disponují tak malým objemem materiálních, kulturních a sociálních prostředků, že jsou vyloučeni ze způsobu života, který je v členské zemi, ve které žijí, přijatelný jako minimum**

Nástroje měření chudoby

- **Spotřeba**
- **Příjmy**

Způsoby měření chudoby

- **Standardní způsob** (absolutní metoda)
 - Minimalizovaný spotřební koš
 - Potravinový poměr
- **Relativní metoda** — určení příjmu, který je nezbytný pro uspokojení minima životních potřeb - ŽM

Hranice chudoby

- **Limit minimálně nezbytných potřeb**
- **Životní minimum**
 - **souhrn statků a služeb, který umožní domácnosti určité velikosti a určitého složení uspokojovat základní životní potřeby v míře, která je v daném časovém období uznána společností za minimálně nezbytnou**

Možné způsoby řešení chudoby

- **Záporné zdanění příjmů (negativní daň)**
- **Minimální příjmové veličiny**

Stará chudoba – středověká chudoba

- **Chudoba jako důsledek neštěstí (katastrofa)**
- **Cyklické příčiny chudoby**
- **Strukturální příčiny chudoby**

Nová chudoba

Základní rysy přesunu k nové chudobě:

- **Růst nezaměstnanosti a nejistoty v zaměstnání**
- **Rychle se zvyšující počet osob závislých na různých formách sociální pomoci**
- **Nárůst počtu neúplných rodin**

Skupiny nejvíce ohrožené chudobou

- **Staří lidé**
- **Feminizace chudoby**
- **Děti**
- **Tělesně a duševně handicapovaní**
- **Etnické menšiny**
- **Bezdomovci**

Riziko sociální exkluze

- **otázku sociální exkluze není možné vnímat jen jako problém malé skupiny postižených, neboť je to i otázka integrace celé společnosti**

[Murie and Musterd 2004].

Problémy spojené s koncentrací vyloučенých

- **Nevýhodné trhy práce v kombinaci s malou „zaměstnatelností“ velké části obyvatel**
- **Chudoba a nízké životní šance obyvatel**
- **Kriminalita, alkoholismus, drogy a další formy asociálního jednání**
- **Kolaps základních sociálních institucí**

Sociální vyloučení

- **Důsledek nerovného přístupu jednotlivců nebo celých skupin obyvatelstva k pěti základním zdrojům**
 - k zaměstnání
 - K bydlení
 - K sociální ochraně
 - Ke zdravotní péči
 - Ke vzdělání

Koncept sociálního vyloučení – Rada Evropy (terminologie)

- Sociální vyloučení
- Lidská důstojnost
- Sociální integrace

ŽIVOTNÍ MINIMUM

Oficiální životní minimum, oficiální příjmové minimum, oficiální hranice chudoby – Official poverty lines

= centrálně státními orgány stanovená nebo uznaná příjmová minima, používaná v různých oblastech hospodářské a sociální politiky státu jako kritérium ochrany proti hmotnému a sociálnímu strádání občanů

ZPŮSOBY VYJÁDŘENÍ OFICIÁLNÍCH HRANIC CHUDOBY

1. **SOUHRNNÝ ZPŮSOB**
2. **SKLADEBNÝ ZPŮSOB**

Snaha o marginalizaci chudoby - řešení

- **Zpřísnění kritérií pro poskytování podpor v chudobě**
- **Diferencovaný přístup ke klientům**
- **Zdokonalení mechanismu poskytování dávek v chudobě**
- **Podpora prevence**
- **Řešení chudoby je izolované od fenoménu vzdělání**
- **Rezortní přístup k chudobě**